

Direktiva 2024/825 o opolnomočenju potrošnikov za zeleni prehod: obravnavava »starih zalog« in obveznosti podjetij

Direktiva (EU) 2024/825 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. februarja 2024 spreminja Direktivo 2005/29/ES o nepoštenih poslovnih praksah ter Direktivo 2011/83/EU o pravicah potrošnikov z namenom izboljšanja preglednosti okoljskih trditvev in preprečevanja zavajajočih praks (greenwashing). Direktiva je začela veljati 26. marca 2024, države članice pa jo morajo prenesti v nacionalno pravo najpozneje do 27. marca 2026. Nacionalni predpisi, sprejeti za prenos direktive, se **začnejo uporabljati od 27. septembra 2026**. Navedena direktiva izboljšuje zanesljivost in preglednost zelenih trditvev in znakov trajnostnosti ter spodbuja podjetja k preprečevanju greenwashinga.

Po skupnem razumevanju organov za sodelovanje na področju varstva potrošnikov se za stare zaloge štejejo izdelki oziroma embalaža z okoljskimi trditvami ali znaki trajnostnosti, ki so bili proizvedeni, naročeni, distribuirani in postavljeni na prodajne police pred 27. septembrom 2026. Gre torej za blago, ki bo po začetku uporabe novih pravil še vedno v skladiščih, distribucijskih kanalih ali prodaji, vendar je bilo proizvedeno oziroma dano v promet v okviru poslovnih procesov, vzpostavljenih pred začetkom uporabe Direktive (EU) 2024/825.

*Od podjetij se pričakuje, da pravočasno in v dobri veri sprejmejo ukrepe za uskladitev poslovanja z novimi pravili ter brez nepotrebne odlašanja prilagodijo svoje prakse pri poslovanju s potrošniki. **Pri tem naj podjetja zlasti:***

- *preverijo, ali se na izdelkih, embalaži, spremnih dokumentih, spletnih straneh, oglasnih sporočilih in drugih promocijskih gradivih uporabljajo okoljske trditve ali znaki trajnostnosti, ki bi lahko po novih pravilih predstavljali zavajajočo poslovno prakso;*
- *pravočasno prilagodijo nove embalaže, etikete, označbe, nove proizvodne serije in nova naročila, zlasti za izdelke, ki bodo dani na trg ali prodajani potrošnikom po 27. septembru 2026;*
- *posebej evidentirajo stare zaloge izdelkov oziroma embalaže, ki so bile proizvedene, naročene, distribuirane ali postavljene na prodajne police pred začetkom uporabe novih pravil, ter zagotovijo dokazila o času proizvodnje, naročila, dobave oziroma distribucije;*
- *pregledajo in posodobijo oglaševalska, promocijska in spletna gradiva, vključno s predstavitvami izdelkov v spletnih trgovinah, katalogih, letakih in drugih komunikacijskih kanalih, kjer se uporabljajo zelene trditve ali trajnostni znaki;*
- *uskladijo ravnanje z dobavitelji, proizvajalci, distributerji, trgovci in drugimi deležniki v dobavni verigi, da se zagotovi pravočasna prilagoditev oznak, embalaže in promocijskih vsebin;*
- *presodijo, ali so za stare zaloge izvedljivi in sorazmerni korektivni ukrepi, kot so uporaba nalepk, dodatnih pojasnil, sprememba spletnih opisov, odstranitev spornih oznak, dopolnitev informacij na prodajnem mestu ali drugi ukrepi za zmanjšanje tveganja zavajanja potrošnikov;*
- *pri odločanju o ukrepih upoštevajo obseg zalog, proizvodne in pakirne cikle, že oddana naročila, odvisnost od dobavne verige, rok uporabnosti izdelkov, tehnično in ekonomsko izvedljivost sprememb ter možnost, da bi odpoklic ali uničenje izdelkov povzročila nesorazmerne stroške ali nepotrebno okoljsko škodo;*
- *zagotovijo, da so potrošnikom na prodajnem mestu oziroma v spletni trgovini, kadar je to izvedljivo in sorazmerno, na voljo jasne in nezavajajoče informacije o okoljskih trditvah, trajnostnih znakih oziroma morebitnih pojasnilih glede stare embalaže ali starih zalog;*
- *upoštevajo, da lahko nova pravila od 27. septembra 2026 zavezujejo tudi slovenska podjetja, ki prodajajo potrošnikom v drugih državah članicah EU, ker se pri čezmejnih potrošniških pogodbah praviloma uporablja pravo države običajnega prebivališča potrošnika;*

- spremljajo prenos Direktive (EU) 2024/825 v slovenski pravni red, zlasti napovedano **novelo ZVPot-1A**, ter se na uporabo novih pravil pripravijo ne glede na časovni potek nacionalnega zakonodajnega postopka.

Sorazmeren pristop izvršilnih organov

Na podlagi dogovora se lahko pri obravnavi starih zalog upoštevajo konkretne okoliščine posameznega primera, kot so:

- obseg zalog,
- proizvodni in pakirni cikli,
- predhodno oddana naročila,
- odvisnost od dobavne verige,
- rok uporabnosti izdelkov,
- izvedljivost korektivnih ukrepov.

V upravičenih primerih se lahko izvršilni organi najprej osredotočijo na doseganje skladnosti in korektivne ukrepe ter šele nato na morebitno sankcioniranje. Prav tako se lahko izognejo nesorazmernim ukrepom, kot sta uničenje ali odpoklic izdelkov, kadar bi ti povzročili pretirane stroške ali nepotrebno okoljsko škodo.

MGDŠ posebej opozarja, da se bodo pravila Direktive (EU) 2024/825 od 27. septembra 2026 uporabljala v vseh državah članicah EU, ki bodo do tega datuma direktivo prenesle v nacionalno zakonodajo. Ker se pri čezmejnih potrošniških pogodbah praviloma uporablja pravo države običajnega prebivališča potrošnika, bodo nova pravila lahko zavezovala tudi slovenska podjetja pri prodaji potrošnikom v drugih državah članicah EU, četudi Slovenija do takrat še ne bo zaključila prenosa direktive v nacionalni pravni red.

Po informacijah ministrstva bo Direktiva (EU) 2024/825 v Sloveniji prenesena v Zakon o varstvu potrošnikov (ZVPot-1) z novelo ZVPot-1A, pri čemer je sprejem novele predviden še v letu 2026, vendar predvidoma po datumu začetka uporabe direktive na ravni EU.